

EXPLICIT EVANGELIUM

SCDM MATHEVM

INCIPIT PRAEFATIO EVAN

GELII SCDM MARCVM

MARCVS EVANGELISTA
DI. ET PETRI IN BAPTISMATE FILIVS
ATQ. IN DIVINO SERMONE DI
SCIPVLVS SACERDOTIVM

IX, fol. 82v Praefatio zu Markus

gationem bestiarum & ministerium protulit
angelorum. ut instituens nos ad intelligen-
dum singula in breui conpingens. Nec auctori-
tatem facturi adimeret. & perficiendo operi
plenitudinem non negaret. Deniq. amputasse
sibi post fidem pollicem dicitur. ut sacerdotio
reprobis haberetur. sed tantum consentiens
fidei praedestinata potuit electio. ut nec sic
in opere verbi perderet quod prius meruerat
ingenere. Nam alexandriae episcopus fuit.
cuius per singula opus fuit & euangelii in
se dicta disponere. & disciplinam in se legi
agnosceret. & diuinam in carne intelligeret
naturam. quae in nos primum quaeri. Dehinc
inquisita uolumus agnosci. habentes mercedi
exortationis. quoniam qui plantat & irrigat.
unum sunt. qui autem incrementum prestat
deus est.

EXPLICIT ARGVMENTVM

INCIPIT BREVIARIVM

IX, fol. 83v Argumentum und Breviar zu Markus

Bloch /Schulzler, Die otton. Kölner Malerschule 1 (1967)
Abb. 245

Gerresheim, Pfarlkirche St. Margareta

QUIDEM MULTI CO
 NATI SVNT ORDINA
 RE NARRATIONEM
 QUAE IN HOBIS COM
 PLETE SVNT RERV. SICVI
 TRADIDERVNT HOBIS QVI
 AB INITIO IPSI VIDERI.
 ET MINISTRI FVERI SER
 MONIS VISVM EST ET MIHI

IX, fol. 138r Zierseite

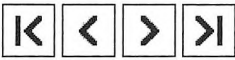
Bloch / Schützler, Die Otton. Völk. Malerei 1 (1967)

Genesim., Pfaukirche St. Margareta

erumpat inuocem me falsari
sacrilegum qui audeam aliqu
libris addere mutare. corrigi
quam inuidiam duplex caui
quod & tu qui summus sacere
fuerum non esse qd uariat.
testimonio comprobatur. Si eni
ribus fides est exhibenda. re
tot sunt exemplaria. pene q
ueritas est quaerenda de plu
greca originem reuertentes
si interpretibus male edita. i
bus imperitis emendata per
rui dormitantibus. aut add
corrigimus. Neq. uero ego de
testamento. qd a septuagint
in grecam linguam uersum
usq. peruenit. Non quaero q
symmachus sapiant. quare
nouos & ueteres medius ince

Genesheim

ohne Signatur: 176v ▼

cum uenerit & pulsauerit: co-
riant ei.

clv
ff. clxvi

Beati serui illi: quos cum uenerit
rit uigilantes. Amen dico uobi
cinger se & faciet illos discum-
iens ministrabit illis. Cui u-
cunda uigilia: & si intertia i-
rit: & ita inuenerit: beati ser-

clvi
ff. clxvii
ff. clxviii

Hoc autem scitote: quoniam si scire & pati
qua hora filius ueniret: uigilare
non sineret perfodi domum si
estote parati: quia qua hora
tis: filius hominis ueniet.

clvii
ff. clxviii
ff. clxix

Ait autem ei petrus: Domine: ad-
rabortam hanc an ad omnes?
dominus. Quis putas est fidelis di-
& prudens: quem constituit
familiam suam: ut de illis u-
tritici mensuram? Beatus
quem cum uenerit dominus inuet

Jerusalem, f. 83^v

gationem bestiarum & ministerium protulit
angelorum. ut instituens nos ad intelligen-
dum singula in breui compingens. Nec auctori-
tatem facti rei adiuveret. & perficiendo operi
plenitudinem non negaret. Deniq. amputasse
sibi post fidem pollicem dicitur. ut sacerdotio
reprobis haberetur. sed tantum consentiens
fidei praedestinata potuit electio. ut nec sic
in opere uerbi perderet quod prius meruerat
ingenere. Nam alexandriae episcopus fuit.
cuius per singula opus scire & euangelium in
se dicta disponere. & disciplinam in se legis
agnosceret. & diuinam in carne intelleret

INCIPIT ARGVMENTV SCDM MATTH.

MATHEVS IN IUDAEA SICVT
in ordine primus ponitur
euangelium in iudaea primi
scripsit. Cuius uocatio ad dñm
republicanis actibus fuit. duorum in genera
tione xpi principia praeslimes. unus cuius
prima circumcissione carnis. alterius cuius
secundum cor electio fuit. & ex utrisq. in
artibus xpc sit. Quae quaterdenario nu
mero triformiter posito principium accre
scendi fidem inlectionis. tempus corrigens.
electio intransmigrationis diem dirigens.
atq. atransmigratione usq. in xpm definient
reursum aduentus dñi ostendit generatio
em. ut & numerositatis & temporis esse qd
ostendens & di in se opus monstrans & iam
uorum genus posuit xpi operantis a princi
pio testimonium non negaret. quarum om
ni rerum tempus ordo numerus disposi

tio uel ratio. qd fidei necessarium est. dñs xpc
est qui factus est ex muliere factus sub lege.
natus ex uirgine passus in carne omnia in
cruce fuit ut triumphans ea ipse metipso resur
gens in corpore. & patris nomen in patrib.
filio & fili nomen patri restituent. & in filius
sine principio sine fine ostendens unum se
cum patre esse quia unus est in quo euange
lio utile desiderantibus dñm sic prima uel
media uel pfecta cognoscere. ut & uocatione
a postoli & opus euangelii. & dilectione di
in carne nascentis p uniuersa legentes intel
legant. atq. in eo quo apprchensi sunt &
apprchendere expetunt recognoscant.
nobis enim hoc studio argumenti fuit &
fidem factae rei tradere. & operantis di in
tellegentiam diligenter dispositionem
quaerentibus nontacere. **EXPLICIT ARGVMENTV**

INCIPIT CAPITVLA.

GENERATIO ALGINTA DUARVM AB ABRAHAM VSQ. AD XPM

f. 14r
Argumentum zu Matthäus

IX, fol. 14v Capitula zu Matthäus

LXXXV **P**raenuntiat pascha post biduum seq. tradendum refertur q.
consilium iudaeorum & dealabastro ungenti quo mulierem
deuota pfudit ut qd iuda triginta argenteis eum placuit
uenditurus.

LXXXVI **S**eries passionis enarraturus que ad locum. quo ait. muniert
sepulchrum signantes lapidem cum custodibus.

LXXXVII **R**esurrectionis similiter ordo refertur a uespere sabbati usq. ad
locum quo ait & diuulgatum est uerbum istud apud iudaeos
usq. in hodiernum diem.

LXXXVIII **V**ndecim discipulis in monte adorantibus baptizandi formula.
tradit. & suam eis usq. in finem saeculi p'sentiam pollicetur.
EXPLICIT.

EXPLICIT CAPITVLA.

f. 19v

Gernslein
fol. 129^r

¶ ouisit omib; in xpm credentib; videlicet tñ pñtib; qui fuerint qñ in
dia & uera matñ nra abbatiſſa theophanu auxerit nram ueſtigia & ſup
ſerit de comuni pecunia qñqñ ad cenſu pñtū ui. libñ. & fecerit nob
ad ueſtigia dari. octo ſol. cū priuſ nil magis daret. qua. vi. ſol. & inſup
quia plurimu de eade pecunia ſuperat. i. libra ad huc ad copayandos
pñces in dominiſſi tantu dieb; p quadragimr conceſſerit. & quiſqñ
hoc pactu aut unqua ſregerit. aut ſortitu frangere reptaueſit.
nouiffima illiſ peioſa priuſ; & ipſamce petierit. Facta ſt hec
corā clericis & laicis quam plurib; quoz nomina hic ſubſcripta ſunt.
Anno coloniēſi archiepi. Oerharto ppoſit. Megezo. decan. Wil
lehelm. Hizzo. Hdmegieb. Herman. Sueuelm. Brunger. Etwin.
Fridecho. cleric. Adolſ. aduocat. Adalbo. Milo. Aldom. Salecho.
& alii copluſe qui hec audierunt & uiderunt. quoz nomina ſigp
ta ſt in libro uite. Amen.

Forma Iuramenti pñti per dñam Richar. dñp de Rodaß
āno dñice incarnationis. os. cñ. lxxvñ. cññio hñm antonin

INCIPIUNT CA PITVLA.

- P**HARISAEORUM LEUITA
interrogabant iohannem. Iohannes ihm uidens. agnum
di dicit. & andreas petro dicit. inuenimus messiam
I he ad caenam de aqua uinum fecit. de templo nummularios
eiecit. Soluit templu hoc dicens. & nichodemus loquit. de ba
ptismo & aliis multis.
III he in iudaea baptizat. & iohannes in enon. quiq. dicit
xpm crescere. se autem minorari.
III he cum muliere samaritana loquit. pphetam in sua patria
sine honore dicit ee. filium reguli a morte suscitatur.

X, fol. 209r Capitula zu Johannes

Gerresheim

IX, fol

ISTA DŌ VOVI

IX, fol. 129 r Urkunden

f. 131^r

utile fuerat. sciens tamen qđ operantē
agricolam oporteat de fructibus suis
edere uitauimus publicam curiositatem
ne non uolentibus tam dñm uideremur
quam fastidientibus prodesse.

EXPLICIT ARGV
MENTVM;
INCIPIVNT CA
PITVLA SCDN
MARCVM;

ZACHARIAS VISO AN-
gelo quia non credidit ommutuit. Elisabeth uxor eius
concepit. maria quoq. de spū sēo cum concepisset salu-

IN CIPIT EPLA

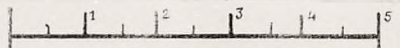
DHIERONIM
PRI.
DAMASO
BEATO PAPAE
HIERONIMVS.
NOVVM OPVS
FACERE ME COGIS EX

ueteri ut post exemplaria scripturarum
toto orbe dispersa quasi quidam arbiter
sedeam. & quia inter se uariant quae sint
illa. quae cum graeca consentiant ueritate
decernam. Pius labor sed periculosa praesum
ptio iudicare deceteris. ipsum ab omnibus
iudicandum senis. mutare linguam. & canescen
tem mundum ad initia retrahere paruulorum.
Quis enim doctus pariter uel indoctus. cum in man
uolumen assumpsit. & a salua quam semel
inbibit uiderit discrepare qd lectitat. non statim

oto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 3
D - 5000 Köln 1

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archivs
Latten-Nummer

58217

in asia postea quam in pathmos insula apocalypsin scripserat. ut cui in principio canonis incorruptibile principium in genesi & incorruptibilis finis per uirginem in apocalypsi redderetur dicente xpo. Ego sum. A. & ω. & hic est iohannes. qui sciens supuenisse diem recessus sui conuocatis discipulis suis in effeso. p multa signorum experimenta pbanſ xpm discendens i defossū sepulturae suae locū. facta oratione positus est ad patres suos tā extraneus a dolore mortis. quā a corruptione carnis inuenit̃ alienus. Qui & si post om̄s euangelii scripsisse dr̄. tam diſputatione canonis ordinati p̄ matheū ponit̃. quoniā in dño quae nouissima sunt non uelut extrema & abiecta numero ſplenditudinis opere pfecta sunt. & hoc uirginidebebat̃. quox tam ut scripturarū tēpore diſputatio ut librorū ordine ratio. Ideo p singula a nobis non exponetur. ut sciendi desiderio collocato. & querentib. fructus laboris. & dō magistri doctrina seruetur.

EXPLICIT ARGUMENTVM

INCIPIUNT CAPITVLA

- I **P**HARISAEORUM LEUITA
interrogabant iohannem. Iohannes ihm uidens. agnum dī dicit. & andreas petro dicit. inuenimus messiam
- II **I**hē ad caenam de aqua uinum fecit. de templo nummularios eiecit. Soluite templū. hoc dicens. nichodemoloquit̃. de baptismo & aliis multis.
- III **I**hē in iudaea baptizat. & iohannes in enon. qui q. dicit xpm crescere. se autem minorari.
- IIII **I**hē cum muliere samaritana loquit̃. pphetam in sua patria sine honore dicit eē. filium reguli a morte suscitāt.

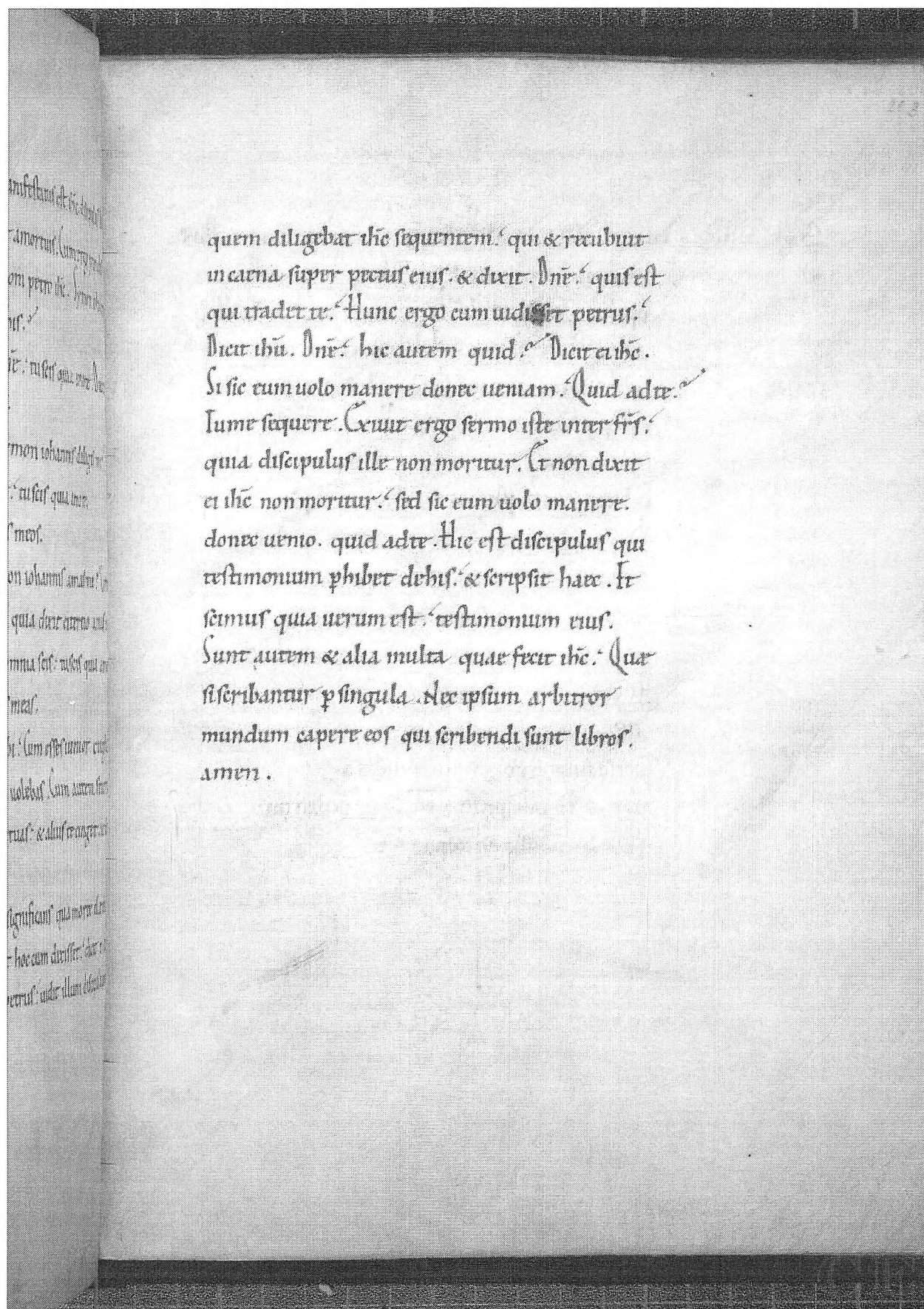
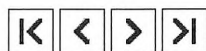
Foto: Rheinisches Bildarchiv
Unter Sachsenhausen 37
D - 5000 Köln 1

12 604

Veröffentlichung nur
mit Genehmigung des Archivs
Latten-Nummer

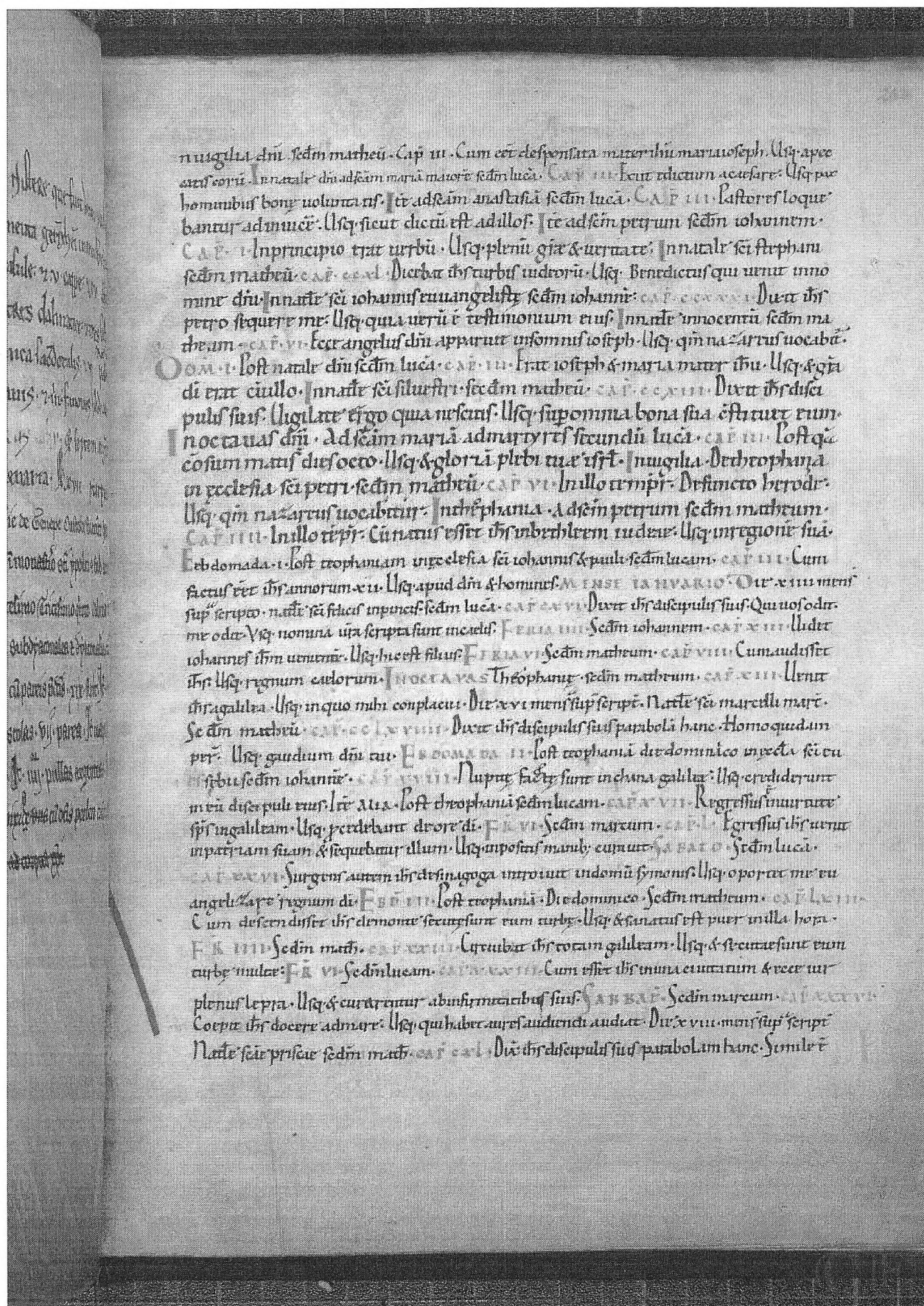
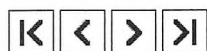
Genesheim

ohne Signatur: 263r

Genesheim

ohne Signatur: 264r

EXPLICIT AR
GUMENTVM
INCIPIVNT CA
PITVLA

- I **I** H A R I S A E O R U M L E U I T A
interrogauit iohannem. iohannes dñm uidens. agnum
di dicit. & andreas petro dicit. inuenimus messiam.
- II **I** H C A E N I U M D E A Q U A U I N U M F E C I T . D E T E M P L O N U M M U L A R I O S
eiecit. Soluit templū hoc dicens. nichodemoloquit. de ba
ptismo & aliis multis.
- III **I** H C U M I U D A E A B A P T I Z A T . & I O H A N N E S I N E P H O N . Q U I Q D I C I T
xpm esse. se autem minorari.
- IIII **I** H C U M M U L I E R E S A M A R I T A N A L O Q U I T . P P H E T A M I N S U A P A T R I A
sine honore dicit. & filium reguli a morte suscitari.

IX, fol. 209r Capitula zu Johannes

- IX **I** A C O S N O N C O N F I T E N T U R
des discipuloy lauat. de iudae traditione & petri negatione
p dicit. & de dilectione fratrum. & qd ipse in patre & pater in
illo est. & de obseruandis mandatis paralyti.
- X **D** E U I N C I A E P A L M I T A B U S . & D E D I L E C T I O N E . & P M I S S I O N E P A R A L Y T I
& omnia petri sūc. & cetera mandata.
- XI **I** H C D I S C I P U L O S P A T R I C O M M E N D A T . I H C A U D A T R A D I T U R . A L L O C U
tio pylati ad iudeos de ihu & barabbā.
- XII **P** A S S I O I H U . & S E P U L C R A E T R E S U R R E C T I O E I U S .

INTE CAPITVLA EVANG IOHAN

IX, fol. 210r Capitula zu Johannes

ISTA DŌ VŌYIT.

Λ C ΜΟΧ ΡΙΑ ΗΙΔΔΑ ΡΑΙΚΛΥΙΓ

Λ C ΣΙΜΥΙ ΥΡΡΟΛΙΤΟ.

ΜΕΡΙΤΙΣ ΣΥΡ ΑΕΤΗΕΚΑ ΔΙΥΟ.

IX, fol. 210v Widmungsinschrift

Blah/Schunzler, Dr. Otto. Kölnen Palimpseste 1 (1967)

Genesheim, Frankische St. Margareta

[illegible]

Forma Iuramenti p[re]stati per d[omi]n[u]m Richar[du]m d[omi]ni de Hereford
a[n]no d[omi]ni Incarnat[i]o[n]is .m. cc. lxxij. a[ut]u[m] b[e]n[e]d[i]c[t]o[r]u[m] ap[osto]loru[m]
petri et pauli q[uo]d e[st] p[re]stabit e[st] faciet q[ui]b[us] futura s[un]t

Ego Stephanus discipulus Ihesu Christi. Ab hoc hodie in die et obediens
 et fidelis. Dno meo. Dico. A. Dixit enim ceteris fratribus et presbiteris
 alii cum me ambulabo. Ipsi cum me fidelis ero. Bona in mobili et mobili
 synagoga et in synagoga et in synagoga. ac deperda et in synagoga pro
 posse et nosse. Ihesu et in synagoga. Cetera enim dixit. Dm in synagoga
 p. ipse et in synagoga. Capituli et in synagoga. Gratia et in synagoga
 laudabilis et honestas ipse et in synagoga. et in synagoga. et in synagoga
 disciplinatus debitas. faciam et in synagoga. et in synagoga. et in synagoga
 adiuuet et in synagoga. et in synagoga. et in synagoga. et in synagoga.